TOVERI

Lännen suomalaisen työväen äänenkannattaja, ilmestyy Astoriassa, Oregon, joka päivä paitsi sunnuntaina.

TOIMITUSKUNTA:
W. N. REIVO LAURI MOILANEN
ADOLPH SALMI A. B. MAKELA
SULO SYVÄNEN

TOVERI
(THE COMRADE)
The organ of the Finnish workers in the Western states. The only Finnish daily in the West. Published daily, except Sunday, at Astoria, Ore., by the Western Workmen's Publishing Society.

Ilmotushinta 40c palstatuumalta. Kuolemanilmotukset $1.50 kerta ja muistovärsyillä $2.00 kerta. Kihlaus-, syntymä- ja avioliitto-ilmotukset 50c kerta, halutaantieto- ja nimenmuutto-ilmotukset 25c kerta, naimailmotukset $1.50 kerta, avioero-ilmotukset $1.00 kerta. Seisovat ilmotukset sopimuksen mukaan. Satunnaisista ilmotuksista tulee rahan seurata mukana. Englanninkielestä suomennetaan vapaasti.

Entered as second-class mail matter July 18, 1912, at the postoffice at Astoria, Oregon, under the Act of March 3, 1879.

TILAUSHINNAT
Yhdysvalloissa ja Canadassa:
Yksi vuosikerta..$4.00 6 kuukautta..$2.25
3 kuukautta.....$1.35 1 kuukausi... .50
Suomeen ja muualle ulkomaille:
Yksi vuosikerta..$6.50 6 kuukautta..$3.50
Advertising rates in effect July 1, 1912, 40 cents per inch. Special discount is allowed for larger and continuous advertisements.
TOVERI, BOX 99, ASTORIA, ORE.
AUG. NIKULA, Manager.

Huoneusto sijaitsee 10:nnen ja Duane katujen kulmassa. Telefooni: konttori 365, toimitus 832.

SUBSCRIPTION RATES:
In the United States and Canada
One year.....$4.00 Six months.....$2.25
Three months..$1.35 One month..... .50

Feodaaliherruus ei siten häviäisi

Ihmisystävällisyydestään ja armeliaisuudestaan tunnetuksi tullut englantilainen Warwickin kreivitär, joka omistaa suunnattomia maa-aloja, on julaissut kanssariistäjilleen jonkinlaisen julistuksen, jossa heitä kohotetaan "seuraamaan venäläisten suuriruhtinasten esimerkkiä ja luovuttamaan kaikki maaomaisuutensa valtiolle".

Jos ihannemielinen kreivitär luulee feodaalivallasta siten päästävän, niin erehtyy hän arveluissaan. Sitäpaitsi, eihän niiden feodaaliherrojen maaomaisuuksien luovuttamisella ole niinkään kiirettä, kyllä ne seuraavat venäläisten suuriruhtinasten esimerkkiä, jahka Englannin työväestökin seuraa Venäjän työväestön esimerkkiä ja ravistaa loiseläjät ruumiistaan.

"Meidän on kukistuttava, selittää kreivitär vetoomuksessaan. "Englannin maaylimystön perinnöllisine omistusoikeuksineen on kukistuttava. Englannin yhteiskunnallisen aseman parantamiseksi tarvitaan suurenmoisia uhrauksia. Ei olisi muuta kuin oikein, että ne miehet jotka ovat uhranneet henkensä nykyisessä sodassa, saisivat siitä palkinnoksi Englannin vapauden."

Niinhän se pitäisi olla, mutta ellei olisi ollut maaylimystön omistusoikeudet ja edut kysymyksessä niin Englannissa kuin Saksassakin, niin tätä sotaa ei olisi ollutkaan.

Inhimillisyyteen vetoamiset ja siveyssaarnat eivät ole saaneet aikaan yhteiskunnallisia muutoksia, päinvastoin saavat nähtävissä olevat yhteiskunnalliset muutokset aikaan usein eräänlaisia "herännäisyyskohtauksia" maaylimystön ja muunkin riistäjäluokan keskuudessa. Ranskan aatelisto "uhrasi" etuoikeutensa isänmaan alttarille elokuun neljättä päivää vastaan yöllä v. 1789, mutta uhraus tapahtui vasta sen jälkeen kun kansalliskokous oli itsepintaisesti kieltäytynyt tottelemasta kuninkaan määräystä hajaantua. Ja Venäjän maaylimystö, mikäli se on luopunut omaisuuksistaan, teki siten sen jälkeen kuin vallankumous oli pudottanut tsaarin valtaistuimeltaan. Ja kun Englannin, Saksan ja muiden maiden työväestö seuraa Venäjän työväestön esimerkkiä, niin näemme tulevaisuudessa Englannin historiassa samansuuntaisia lukuja kuin Ranskan ja Venäjänkin.

Toisenlaisia toimenpiteitä se kaipaa

Nykyisin puhutaan paljon agitaattoreista ja niiden aikaansaamista levottomuuksista ja työselkkauksista, sekä yllytetään hallitusta toimenpiteisiin agitaattorien poistamiseksi. Mutta työmailla vallitsevien epäkohtien poistamisesta eivät herrat porvarit suvaitse puhua mitään.

Lännen työväestön keskuudessa on vallinnut ja vallitsee edelleen syvä tyytymättömyys ja vastenmielisyys vallitseviin oloihin, jopa siinä määrässä, että sen vaikutuksesta on syntynyt laaja lakko, seisauttaen puutavaraliikkeen melkein kokonaan. Mutta sen sijaan että täkäläinen sanomalehdistö tunnustaisi vallitsevan mitään tyytymättömyyden syytä, selittää se kaiken johtuvan vain agitaattoreista, jotka ilkeämielisyydessään ovat saaneet aikaan tyytymättömyyttä ja selkkauksia työläisten keskuudessa.

Taitaapa joku ajattelematon työläinenkin uskoa sellaisia selityksiä, mutta yleensä ei niillä ole työväestön keskuudessa mitään kantavuutta, niin selvästi käsittävät he olojen vaikutuksen toimintaansa.

Agitaattoreilla on valtava vaikutuksensa näissä suhteissa, joskaan ei ole toivoa selkkausten ja tyytymättömyyden poistumisesta poistamalla agitaattorit. Niiden jotka nyt toimivat agitaattorien poistamiseksi, pitäisi ryhtyä toimenpiteisiin sen pohjan poistamiseksi, jolla agitaattorit toimivat, mutta siihen ei ryhdytä. Agitaattorit eivät ole sellaisia villikatseisia paholaisia, joksi heidät tavallisesti kuvaillaan porvarilehtien kirjotuksissa ja piirroksissa, vaan ainoastaan tavallisia työläisiä, joiden polku on varsin kivinen. Heidän tehtävänään on koettaa saada työväestössä hereille yhteistunto ja yhtenäistä toimintaa niiden vaikeuksien poistamiseksi, jotka estävät työväestön saamasta itselleen kunnollisia elinehtoja.

Elleivät vallitsevat aineelliset suhteet anna agitaattorille toimintapohjaa, niin hänen parhaatkin ponnistuksensa raukeavat turhaan. Ellei lännen työväestö esim. nykyisin välttämättä kaipaisi korkeampaa palkkaa ja kahdeksan tunnin työpäivää, ja tuntisi niiden saannin helpottavan elinehtojaan, niin agitaattorit eivät olisi saaneet tätä lakkoa aikaan. Mitä järjettömintä on selittää, että halu auttaa Saksaa ja vahingoittaa Yhdysvaltain kansallisia etuja on saanut lakon aikaan. Täkäläinen työväestö ei ole kiintynyt koko sotajuttuun sen vertaa, että se tietäisi siitä oikeastaan mitään. Sillä ei ole mitään syytä asettua tukemaan Saksaa, sillä eihän se tiedä, olisiko Saksan alamaisena parempi olla kuin Yhdysvaltain. Mistä se sellaista voisi ajatella? Mutta se tietää ilman pitempiä selittelyjä, että karjaakin kohdellaan paremmin kuin täkäläistä puutavarateollisuustyöväestöä, se käsittää helposti, että työstä lakkaaminen kahdeksan tunnin kuluttua merkitsisi sille enemmän lepoa kuin kymmenen tuntia työskenteleminen, ja että neljän dollarin päiväpalkka merkitsee enemmän elämän mukavuuksia kuin kolmen ja siksi se on valmis kieltäytymään välttämättömistäkin elintarpeista jonkun aikaa, kuten lakossa säännöllisesti tapahtuu, saadakseen itselleen paremmat elinehdot.

Hallitus saattaa tutkia ja tutkia, mutta mistään ei ole apua, ellei tutkimuksien tulosten antamia neuvoja oteta varteen. Joitakin vuosia sitte toiminut teollisuusvaliokunta selitti kertomuksessaan, että tätä maata uhkaa sisäinen vallankumous, ellei ryhdytä pikaisiin toimenpiteisiin työväestön aseman parantamiseksi. Mutta mitään ei ole tehty sen neuvojen toteuttamiseksi, lukuunottamatta pakkotoimenpiteitä työväestön alistamiseksi vallitseviin oloihin. On siis vain luotu vankempi maaperä agitaattoreille, ja siltä niitä koetetaan nyt poistaa pakkotoimenpiteillä.

Sellainen menettely ei tuota toivottuja tuloksia. Työväenliike ja työväestössä vallitseva tyytymättömyys saatetaan vaientaa pakkotoimenpiteitten rautapaitaan, mutta ei pitkäksi ajaksi eikä poistaa ollenkaan. Korkeinkaan sulku ei estä virtaa kohoamasta ylitsensä, ja kun se tapahtuu, silloin murtuvat padot ja tulva saattaa lakasta muassaan sellaistakin, joka ilman patoa olisi jäänyt paikoilleen.

Kahdeksan tunnin työpäiväliikettä lännellä ei enää kukisteta millään, joskin se saatetaan tukahuttaa ja vaientaa vähäksi ajaksi joillakin pakkotoimenpiteillä. Työläisten keskuudessa toimineet agitaattorit saatetaan teljetä vankilaan, työväenliikkeen äänenkannattajat saatetaan suikea postista, mutta jos ne olot jotka ovat luoneet täkäläisen työväenliikkeen, säilyvät edelleen, kiihtyy alituisesti se tyytymättömyys jonka ne luovat, ja pyrkimys olojen parantamiseen elää ja voimistuu kaikista pakkotoimenpiteistä huolimatta. Se etsii vain sopivaa tilaisuutta purskahtaakseen jälleen esille, jos se nyt vaiennetaan rautakourin.

Puutavaraparoonien käskynhaltijat saattavat ajatella toisin, mutta jos ne niin tekevät, osottavat ne arveluttavaa todellisen tilanteen tuntemattomuutta. Tsaarikin arveli ikuisiksi ajoiksi voivansa turvata valtaistuimensa sulkemalla kumousliikkeen agitaattorit telkien taakse, mutta toisin kävi, ja historia todistaa saman kehitysjuoksun muissakin maissa.

Ne jotka silmät auki seuraavat kehityksen kulkua, näkevät jo etukäteen miten tulee tapahtumaan, mutta sokeassa voitonhimossa toimiva riistäjäluokka ei ota huomioonsa sellaisia. Se puhuu vain ilkeämielisistä agitaattoreista, voidakseen edelleen saada voittoja.

Inkvisiittoritoimia

Työväestön oikeuksien riistämisessä touhuavat kongressimiehet ovat yksi toisensa jälkeen esitelleet lakiesityksiä, jotka varmaan saattaisivat entisajan inkvisiittorit kateudesta keltasiksi. Olemme uutisissa maininneet useista sellaisista. Seuraavassa esitämme kuparitrustin edustajan, montanalaisen senaattori Myersin joku aika sitte senaatissa esittämän lakiesityksen, joka antaisi viranomaisille rajattoman mielivallan jokaisen työläisen ylitse ja tekisi mahdottomaksi minkäänlaisen järjestelmällisen toiminnan työväestön olojen parantamiseksi, koska kerran viattominkin riistäjäluokan etuja vastaan suunniteltu toimenpide — sellaisiahan kaikki työläisten etuja ajavat toimenpiteet välttämättömyyden pakosta ovat — selitetään "saksalaismielisyydeksi" ja "valtakunnan vihollisten avustamiseksi."

Senaattori Myersin esitys kuuluu:

Yhdysvaltain senaatti ja edustajahuone kokoontuneena kongressiin säätäköön, että Yhdysvaltain ollessa sodassa on laitonta kenenkään henkilön tai henkilöiden lausua toisten kuullen epälojaalisia, uhkaavia, häväiseviä, väkivaltaisia, halveksivia, solvaavia, loukkaavia, tai kapinallisia ajatuksia Yhdysvaltain hallituksesta, perustuslaista, presidentista, armeijasta, laivastosta, sotilaista, lipusta, maa- tai meriväestä, tai Yhdysvaltain eduista; tai lausua ajatuksia, joiden on laskettu saattavan Yhdysvallat sen presidentin, perustuslain, armeijan tai laivaston, maa- tai meriväen, lipun, tai Yhdysvaltain edut ylenkatseen, pilkan, halveksumisen tai maineen loukkauksen alaiseksi; lausua ajatuksia, joiden tarkotuksena on kiihottaa vastustamaan minkään laillisella oikeudella toimivan valtion tai liittovaltain viranomaisen toimenpiteitä sotatoimien edistämiseksi; uhata Yhdysvaltain etuja tai hallitusta; neuvoa, kehottaa tai kiihottaa toimenpiteisiin joista seuraisi viivytystä tai vähennystä niiden tuotteiden, tarpeiden ja välineiden tuottamisessa, joita sodankäynnissä tarvitaan, tarkotuksella saattaa Yhdysvalloille haittaa sodankäynnissä.

Ylläolevan säädöksen rikkomisesta rangaistaisi vähintäin viidensadan ja korkeintaan viiden tuhannen dollarin sakolla tai vähintäin kuuden kuukaude ja korkeintaan viiden vuoden vankeudella, tai kummallakin.

Selväkin selvempi on, että ei ole olemassa minkäänlaista toimenpidettä unioiden ja yleensä työväenliikkeen taholta, jota ei voitaisi selittää yllämainitun säädöksen alaiseksi. Jokainen lakko aiheuttaa tavalla tai toisella tuotannon seisauttamista, ja se voidaan siis selittää palvelevan vihollisia. Melkein jokaisen lauseen jonka työväestön asiaa ajava henkilö lausuu, voidaan selittää tavalla tai toisella rikkovan yllämainittua säädöstä, sillä huomattava on, että siviilihenkilöllä ei ole yhdeksässä tapauksessa kymmenestä mitään oikeuksia silloin kun syyttäjänä esiintyy sotilashenkilö, olipa kysymyksessä mikä asia tahansa.

Mutta riistäjäluokan tarkotus onkin saada työväestö tämän sotatilanteen varjossa niin oikeudettomaksi kuin mahdollista, jotta se on sitte taas pakotettu taistelemaan vuosikausia ennen kuin sillä on edes niitä nimellisiä oikeuksia, joista nyt niin paljon puhutaan.

MAILMANKATSOMUKSIA

YMMÄRSI — MUTTA YMMÄRSI VÄÄRIN.

Jos olette vaillinaisella kielitaidollanne joutuneet tekemisiin sekä ryssän että englantilaisten kanssa, olette kai huomanneet, kuinka paljoa helpompi on saada ryssä ymmärtämään tarkotuksenne kuin englantilainen. Ryssälle ei tarvitse sanoa kuin hiukan sinnepäin, ja hän "snajuaa" vallan hyvin, mutta englantilaiselle pitää sanoa suunnilleen oikein, ennenkuin se ollenkaan "saviaa." Samoin on ryssällä erinomainen kyky saada itsensä ymmärretyksi. Esim. kun ryssä tahtoi krapuja helsinkiläisestä ruokakaupasta, jossa ei venäjänkieltä ymmärretty, heittäytyi hän mahalleen lattialle ja konttasi takaperin, josta myyjä heti ymmärsi tarkotuksen. Kuinka englantilaiselle saattaa käydä samanlaisessa tapauksessa, selviää seuraavasta jutusta:

Kaksi englantilaista oli matkalla Espanjassa, eivätkä osanneet ollenkaan maan kieltä. Eräänä päivänä he tulivat tien varrella olevaan ravintolaan, jossa tahtoivat syödäkseen, tosi englantilaisten tapaan tietysti häränpaistia. Mutta tämmöisessä pienessä maaseuturavintolassa ei ymmärretty englanninkieltä.

"Mitäs nyt teemme?" kysyi toinen epätoivoisena.

"Tiedänpä keinon," virkkoi toveri, ja heille välähti toivon säde. "Minä piirrän härän kuvan — kyllä ne siitä ymmärtävät."

Hän piirsi melkoisesti onnistuneen häränkuvan, pani sen alle 2:n numeron ja antoi tarjoilijalle, joka heti vaa: "Tullessaan kenraali Alvarado sai nähdä Yucatanin olevan riistäjien kynsissä, epärehellisyyden saaliina ja kykenemättömyyden uhrina. Rikkaat rehkivät mielivaltaisesti, köyhät olivat maahan poljettuina. Väestö tiukkui tietämättömyyttä. Tämä tilanne on nyt muuttunut, senjälkeen kun hänet, oltuaan Yaquil-intiaanien päällikkönä Huertaa vastaan, ylennettiin kuvernööriksi. Hän määräsi 44 tuntia pisimmäksi työajaksi viikossa; sääti alimman palkan; saattoi voimaan paremmat terveydelliset olot ja työväen vahingonkorvauksen sekä lakkautti uhkapelin. Hän on antanut naisille äänioikeuden, ja maata kansalle. Hän on pitänyt kurissa monopooleja. Hän on taannut jokaiselle puolueettoman oikeudenkäynnin. Joidenkin yritteliästen amerikalaisten pitäisi kutsua hänet luentomatkalle Yhdysvaltoihin. Hän saisi suuret kuulijakunnat."

Ne yritteliäät amerikalaiset, jotka Huertalta ostivat miljoonia eekkereitä arvokasta maata 3 centillä eekkerin ja joiden nyt täytyy ruveta sitä jakamaan peoneille, tuskin ovat kovinkaan halukkaita kutsumaan kenraali Alvaradoa, enemmän kuin Carranzaakaan luentomatkalle Yhdysvaltoihin. Tuskin he myöskään kelpaisivat Billy Sundaylle apureiksi, koska tämän kerrotaan sanoneen, että jos hän olisi presidentti Wilsonin housuissa, niin hän lähettäisi armeijan Meksikoon ja "piiskaisi pirut ulos niiden lurjusten nahasta". Tuskin sitäpaitsi tulisi kenraali Alvaradon luentoja kuulemaan muita kuin sosialisteja, ja niitäkin vain sillä ehdolla, että pääsymaksua ei asetettaisi kovin korkeaksi.

hymyillen ilmaisi ymmärtävänsä, mistä oli kysymys, ja läksi täyttämään tilausta.

Noin neljännestunnin kuluttua hän palasi, tuoden kaksi pääsylippua härkätaisteluun.

— — —

SOTAHYÖNTEISIÄ.

Sota on antanut aihetta erikoisiin hyönteistutkimuksiinkin. Niinpä on toht. Shipley äskettäin julkasemissaan tutkimuksissa kosketellut yleisesti tunnettua syöpäläistämme täitä. Yksinkertaiset uskovat täitten syntyvän liasta, mutta sellainen ajatus on mieletön; mitään ei synny muusta kuin samaa lajia olevista vanhemmista. Likaiset olot kyllä tavattomasti edistävät kaikkien syöpäläisten lisääntymistä, niin että ne sellaisissa oloissa näyttävät syntyvän ikäänkuin itsestään.

"Sotilasoloissa kun miehet ovat lähetyksin eivätkä saa usein, jos ollenkaan, vaihtaa alus- ja vuodevaatteita, täitä varmasti ilmestyy, ja ne leviävät nopeasti. Ihotäi muodostuu saman väriseksi kuin se iho, jolla täi oleskelee. Länsi-afrikkalaisilla ja australialaisilla alkuasukkailla täi on musta; hinduilla se on tumman savun värinen; afrikandereilla ja hottentoteilla rusokeltainen; pohjoisamerikkalaisilla intiaaneilla kellertävän ruskea; europpalaisilla yleensä lianharmaa. Ihotäi kiinnittäytyy alusvaatteiden sisäpinnalle, imee täytensä verta vähintään kahdesti päivässä; sen tiedetään kuljettavan ainakin lavantaudin ja vilutaudin itiöitä. Hiustäi siirtää vilutaudin itiöitä, vaan ei varmuudella tiedetä, tartuttaako se lavantautia. Täit ovat kaikkien armeijain hellittämättömät seuralaiset. Etelä-Afrikan sodassa milloin vain ryknfentti pysähtyi, miehet riisuutuivat ilkosen alasti, käänsivät alusvaatteensa nurin ja nyppivät täit pois — eli, kuten muuan sotamies oli sanonut toht. Shipleylle: 'Me noukitaan ja poimitaan ja jätetään ne päivänpaisteeseen, ja se näyttää käyvän niiden pikku raukkain sydämelle'."

— — —

AMERIKKALAISESTA KIIREESTÄ

ei juuri saa minkäänlaista käsitystä katsellessa esim. Astorian katutöitten edistymistä. Mutta näyttää siitä siunatusta joutuisuudestakin vielä jäännöksiä olevan jollain kulmalla avarassa maassamme.

Eri seuduille perustettavilla sotaväen harjotusleireillä nousevat rakennukset, ei "kuin sienet sateella," vaan likipitäin ajatuksen nopeudella.

Kaksikymmentä rakennusta päivässä itsekullakin leiripaikalla on nykyään keskimääräinen ennätys, mutta aikomus on parantaa vauhtia, että keskimääräksi saataisiin kolmekymmenta päivässä joka leiripaikalla. Pyhätyötä ei vielä ole pidetty tarpeellisena, vaan syksyn tullen otetaan sekin käytäntöön.

Travis-leirillä Texasissa suuri kasarmirakennus nousi maasta täsmälleen puolessatoista tunnissa; sama ennätys saavutettiin Taylor-leirillä Kentuckyssä toimeenpannussa kokeessa.

Viimemainitun leirin läheisyyteen kuuluvista hallintorakennuksista eräs rakennettiin puutavarasta, joka viikkoa aikasemmin vielä oli Mississippin varrella kasvavana metsänä. Puut kaadettiin ja laskettiin sahalaitoksen läpi lauantaina; sunnuntaina ne olivat kuivaamassa kuumennushuoneessa; sitte ne hallituksen erikoisjunalla lennätettiin rakennuspaikalle; ja kun puusepät Taylor-leirillä taas lauantai-iltana keräilivät työkalujaan viikon työn päättyessä, kantoivat toiset miehet valmiiseen rakennukseen kirjotuspöytiä y. m. virkahuoneen kalustoa, jotka — niinkuin itse rakennuskin — edellisenä lauantaina vielä olivat huojunut honkina metsässä.

— — —

HAAKSIRIKKOISTA LOGIIKKAA.

Venäläisessä porvarilehdessä Ruskaja Voljassa kirjottaa P. Solokin Suomen kysymyksestä otsakkeella "Johdonmukaisia kysymyksiä ja epäjohdonmukaisia vastauksia", seuraavaan tapaan:

Ansaitseeko suomalaisten halu julistaa Suomi itsenäiseksi valtakunnaksi kunnioitusta?

— Kyllä, ansaitsee.

— Saavatko bolshevikit nyt, heille raskaana hetkenä käyttää perustuslain turvaamia: sananvapautta, sanomalehdistöä ja nauttia henkilöllistä koskemattomuutta?

— Kyllä, saavat.

Onko kapitalistella oikeus varjella ja määrätä itse omaisuudestaan?

— Kyllä, on.

Onko oikeudenmukaista työläisten vaatimus työpäivän lyhentämisestä ja palkkojen korottamisesta?

— Epäilemättä.

Eivätkö talonpojat voi odottaa perustavaa kokousta, vai tuleeko heidän heti ottaa kaikki maa haltuunsa?

— He eivät voi odottaa.

Kaikki tämä on oikein ja kaikki ilman epäilystä.

Mutta kuitenkin, antaessani näihin ja satoihin samanlaisiin kysymyksiin vastauksen, vastaan minä myös vastoin kaikkea logiikkaa: Väliaikaisen Hallituksen tulee kaikilla käytettävissään olevilla keinoilla estää suomalaisten saamasta itsenäisyyttä. Väliaikaisella Hallituksella on oikeus

Miten Meksikossa eletään

Yhdysvalloissa on viime vuoden ajan oltu niin hädissään siitä, että Saksa tulee Amerikkaa hävittämään, ja siinä sivussa siksi ahkerasti touhuttu "mailman laittamista turvalliseksi kansanvallalle", ettei ole huomattukaan, miten kansanvallan on käynyt rajanaapurinamme olevassa Meksikossa. Eräs kirjottaja selostaa, kuinka senjälkeen kun Setä Samuli oli "rangaissut" Meksikoa lippumme häpäsemisestä, ja Yhdysvaltain sinne tekemän viime "sotaretken" jälestä, meksikolaiset ovat laatineet itselleen uuden perustuslain, jossa pitkin harppauksin pyritään ihan ilmeistä sosialidemokratiaa toteuttamaan.

Tämän vuoden alussa hyväksyttiin tuo perustuslaki, joka monessa suhteessa on sosialistisin ja ajanmukaisin perustuslaki mitä millään maalla vielä on. Venäjä tosin on kukistanut tsaarin valtaistuimeltaan, mutta tätä kirjotettaessa siellä vallitsee kansan keskuudessa paljon tyytymättömyyttä ja eripuraisuutta, eikä mitään perustuslakia vielä ole saatu toimeen. Toisin Meksikossa. Siellä vallitsevat yleensä rauhalliset olot, ja uusi asiantila on varmasti ja rauhallisesti vakaantumassa.

Meksikon uusi perustuslaki on lavea ja eritäin mielenkiintoinen tekele, mutta voimme siitä tässä lyhyesti mainita vain muutamia pääkohtia.

Eräät tämän perustuslain säädökset ovat sangen pitkällemeneviä, esim. yksityisten omistamain suurtilojen palotteleminen tilattomille ja näiden tiluksien todellisille viljelijöille; monopolien estäminen valtaamasta maan luonnollisia tulolähteitä; roomalaiskatoolisen kirkon valtiollisten oikeuksien lakkauttaminen ja kaiken kirkon omaisuuden takavarikoiminen; peoniorjuuden poistaminen ja työväen oikeuksien turvaaminen lainsäädännöllä; kaikista uskokunnista riippumattoman kansakoululaitoksen perustaminen.

Perustuslaki säätää, että kaikkien maiden, vesien ja tuotantolähteiden omistusoikeus kuuluu kansalle, ja ettei yksityishenkilöillä ole niihin mitään muita oikeuksia kuin mitä hallitus myöntää tai vahvistaa. Peoniorjuuden tyyssijoina olleitten suurtilojen hävittämistä varten säädetään, että tulee laadittavaksi lakeja, joissa määritellään, kuinka suuren maa-alan yksityishenkilö tai yhtiö korkeintaan saa omistaa. Kaikki ne alueet, mitä joku nyt omistaa yli tuon korkeimman määrän, täytyy omistajan jakaa pienempiin osiin ja tarjota myytäväksi hallituksen hyväksymillä ehdoilla. Omistaja tulee saamaan maastaan hinnaksi 10 pros. enemmän kuin mistä maa veronkannossa on arvioitu.

Perustuslaki myös lausuu: "Kaikki hallituksen valtuudet ovat kansalta saadut ja ovat se hyväksi käytettävät, ja kansan luonnollisena oikeutena on peruuttaa ja muuttaa lakejansa milloin hyvänsä se haluaa."

Meksiko on ollut pääasiallisesti katoolinuskoinen maa, ja sillä kirkolla on ollut sangen yleinen ja laajakantoinen vaikutus maan asioihin. Uusi perustuslaki estää katoolisen kirkon ensinkään sekaantumasta politiikkaan, kansanopetukseen tahi muihin yleisiin asioihin; kieltäpä vielä minkään uskontokunnan lähetyssaarnaajia harjottamasta käännytystyötä maassa. Ainoastaan synnynnäiset meksikolaiset saavat olla minkään uskokunnan pappeina Meksikossa; luostareita ja muita senkaltaisia laitoksia ei saa maassa olla, eikä mitään uskonnollisten ryhmien johtamia kouluja. Sitäpaitsi on, Saksan esimerkin mukaan, hallitus pannut papeille suorastaan kapulan suuhun: papin ei saa arvostella maan lakeja eikä hallitusta, ei ottaa osaa mihinkään poliitilliseen kokoukseen, ei äänestää, eikä päästä mihinkään virkoihin. Näitä määräyksiä rikkoville ei myönnetä valamiesoikeuden käsittelyä. Kuten näyttää, ollaan Meksikossa jotakuinkin selvillä pappien pirullisesta vaikutuksesta vähemmän kehittyneessä yhteiskunnassa.

Tasavallan presidentti valitaan suoranaisella kansanäänestyksellä neljäksi vuodeksi, eikä kukaan entinen presidentti saa milloinkaan tulla uudelleen valituksi. Hänen tulee olla synnynnäinen Meksikon kansalainen, synnynnäisten Meksikon kansalaisten poika ja yli 35 vuoden ikäinen. Hän ei saa kuulua mihinkään uskonnolliseen säätykuntaan, ei olla minkään kirkkokunnan pappi, ja jos hän on palvellut armeijassa tai jossakin hallitusvirastossa, on hänen täytynyt erota virastaan kolme kuukautta ennen vaaleja.

Perustuslaki kieltää tekemästä työsopimuksia pitemmäksi ajaksi kuin yhdeksi vuodeksi, ollen tämän määräyksen tarkotuksena peoniorjuuden estäminen. Työpäivän pituuden ylin raja on aikuisille 8 tuntia, ja 12—16 vuotisille lapsille 6 tuntia. Terveydelle vahingolliset työalat ja yötyö ovat kielletyt naisilta ja lapsilta.

Työntekijöille maksettavan alimman palkan määrä on joka tapauksessa laillisesti voimaanpantava, ja riippuu sen suuruus paikallisista olosuhteista sekä työntekijän tarpeesta; mutta aina on naiselle maksettava sama palkka samasta työstä kuin miehellekin. Palkat on suoritettava maan laillisella rahalla, ei tavarassa eikä maksuosotuksilla. Ylityöstä on maksettava kaksinkertaista palkkaa, mutta missään tapauksessa ei ylityötä saa tehdä enempää kuin kolme tuntia päivässä kolmena päivänä peräkkäin. Naisilta ja lapsilta on ylityö tyyten kielletty.

Maanviljelys- ja teollisuuslaitoksien omistajien on työläisilleen hankittava terveydellisessä suhteessa tyydyttävät asunnot, joista vaadittava vuokra ei saa nousta korkeammaksi kuin 6 pros. niiden verotusarviosta. Heidän on myös ylläpidettävä kouluja ja hankittava lääkärinhoitoa y. m. avustusta työntekijöilleen.

Työnteettäjien on suoritettava korvausta työntekijöitä kohdanneista tapaturmista sekä hengen tai terveyden menettämisestä, jos se on ollut seurauksena työntekijän ammatin aiheuttamista taudeista. Sekä työnteettäjillä että -tekijöillä on oikeus järjestyä etujensa suojelemiseksi; työnteettäjillä on oikeus sulkea työpaikkansa ja työläisillä oikeus lakkoutua. Kuitenkin kohdistuvat kaikki rangaistusmääräykset ainoastaan työnteettäjään, vaan ei työntekijöihin, sillä laki pitää työnteettäjää aina syyllisenä työrettelöihin eikä työntekijöitä. Työriitaisuuksien ratkaisemista varten on määrätty sovintolautakuntia asetettavaksi. Jos työnteettäjä ei hyväksy sovintolautakunnan päätöstä, on hänen maksettava työntekijöilleen kolmen kuukauden palkka, mutta jos työntekiä ei sovintolautakunnan päätökseen tyydy, niin hän vain menettää työpaikkansa ja saa vapaasti lähteä.

Työnteettäjä, joka erottaa työläisen "ilman pätevää syytä", unioon kuulumisen tai muun sellaisen syyn takia, joutuu työläiselle maksamaan kolmen kuukauden palkan vahingonkorvaukseksi. Vielä säädetään, ettei mikään työsopimus, joka edellyttää liikanaisen ankaraa työtä tai kohtuuttoman alhaista palkkaa, ole laillisesti sitova.

Naisilla on kaikki samat siviili- ja poliitilliset oikeudet mitä miehetkin nauttivat. Kaikki lapset on pidettävä koulussa, kunnes täyttävät 15 vuotta.

Meksikon presidentillä on samanlainen eittomisvalta kuin meidänkin presidentillämme on. Mutta hänellä on lisäksi oikeus omasta alotteestaan tehdä lakiehdotuksia. Eduskunnan muodostavat meidän mallimme mukaiset edustajahuone ja senaatti. Edustajahuoneen jäsenet valitaan kahdeksi vuodeksi, senaatin jäsenet neljäksi.

Uutta perustuslakia näyttää "yhteinen kansa" iloilla ja ihastuksella tervehtivän; papisto ja suurrikkaat luonnollisesti ovat sitä vastaan, mutta he ovat auttamattomasti vähemmistössä. Hämmästyttävää edistystä on jo tapahtunut, ja vakuutetaan, että Meksikon kansa ei ikinä enää tule palaamaan vanhan järjestelmän aikuisiin oloihin. Kouluja perustetaan kaikkialla maassa.

Yucatanin valtiossa kertoo eräs kirjottaja esim. kuvernööri Alvaradon toiminnasta seuraa-